

**ОЦІНКА ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ПРОЕКТУ
ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ
НА 2019 РІК**

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, м. Київ, Україна
тел. +38 044 290 47 37
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

У публікації проаналізовано особливості формування дохідної частини Державного бюджету відповідно до проекту ЗУ «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 15.09.2018 р. № 9000. Досліджено темпи приросту структурних складових доходів бюджету 2019 року порівняно з 2018 роком. Зроблено акцент на вивченні прогнозних показників податкових надходжень державного бюджету. Зазначено ключові зміни в адмініструванні податків та особливості розподілу податкових надходжень між бюджетами.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в рамках проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великобританії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного й фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні рівня використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготувала: Марина Стадник.

За заг. редакцією Віктора Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах автора (ів), необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автор не є співробітником, не консультує, не володіє акціями та не отримує фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язаний.

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018

ОЦІНКА ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ПРОЕКТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ НА 2019 РІК

Доходи Державного бюджету України на 2019 рік було сформовано на основі:

- прогнозних макроекономічних показників економічного і соціального розвитку України на 2019 рік, затверджених постановою КМУ №546 від 11.07.2018 року¹;
- завдань бюджетної політики, які спрямовані на забезпечення збалансування державних фінансів, визначених в Основних напрямках бюджетної політики на 2019–2021 роки².

Так, дохідна частина проекту Державного бюджету на 2019 рік розроблена з урахуванням чинних норм податкового та бюджетного законодавства з такими особливостями³:

- *податок на доходи фізичних осіб* – зарахування податку від доходів за надання фізичними особами в оренду (суборенду, емфітевзис) земельних ділянок, земельних часток (паїв) податковим агентом до відповідного бюджету за місцезнаходженням таких об'єктів оренди (суборенди, емфітевзису);
- *рентна плата за користування надрами для видобування вуглеводнів (газового конденсату)* – зниження ставок з 45 до 29% (до 5 тис. м глибини залягання покладів) та з 21 до 14% (понад 5 тис. м глибини залягання покладів);
- *рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, води, надр, непов'язаних з видобутком, користування радіочастотним ресурсом, а також екологічний та акцизний податки* – врахування індексації ставок, визначених в абсолютних величинах (очікувані додаткові надходження – 6,9 млрд грн, у т. ч. державний бюджет – 6,6 млрд грн);
- *рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення* (окрім рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату) – з 01.01.2019 року 5% зараховується до місцевих бюджетів за місцем видобутку відповідних корисних копалин;
- 75% надходжень від *акцизного податку з пального і транспортних засобів, ввізного мита на нафтопродукти та транспортні засоби, 100% надходжень від плати за проїзд автомобільними дорогами* – зараховується до спеціального фонду державного бюджету на розвиток дорожнього господарства (очікувана сума – 50,4 млрд грн);
- *акцизний податок з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального* – зарахування 13,44% надходжень до місцевих бюджетів (очікувана сума – 7,4 млрд грн).

Ключові зміни торкаються розподілу надходжень та особливостей адміністрування акцизного податку та окремих складових рентної плати. При цьому особливості адміністрування інших податків (у т. ч. податку на прибуток підприємств, навколо якого

¹ Постанова КМУ «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2019-2021 роки» №546 від 11.07.2018 року. Отримано з: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2018-%D0%BF>.

² Розпорядження КМУ «Про схвалення проекту Основні напрями бюджетної політики на 2019-2021 роки» №315-р від 18.04.2018 року. Отримано з: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-proektu-osnovnih-napryamiv-byudzhethnoyi-politiki-na-20192021-roki>.

³ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік». Отримано з: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64598.

точаться дискусії щодо його заміни на податок на виведений капітал) залишаються незмінними.

У контексті цього разом із поданням проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік»⁴, враховуючи особливості формування дохідної частини, зареєстровано законопроекти, що вносять зміни до:

- податкового законодавства – перегляд ставок акцизного податку, екологічного податку та рентної плати з урахуванням індексу споживчих цін та індексу цін виробників промислової продукції⁵;
- бюджетного законодавства – формування місцевих бюджетів⁶.

Слід відмітити, що уряд продовжує практику внесення змін до податкового законодавства після липня поточного року. Це порушує один з базових принципів Податкового кодексу в частині забезпечення стабільності податкового законодавства. У статті 4 кодексу зазначено, що зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, у якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

Ключовими макроекономічними показниками, які вплинули на визначення прогнозованих сум податків (основної складової державних доходів), стали:

- фонд оплати праці найманих працівників;
- грошове забезпечення військовослужбовців;
- прибуток прибуткових підприємств;
- кінцеві споживчі витрати домогосподарств;
- експорт та імпорт товарів і послуг;
- обмінний курс гривні до долара США;
- обсяги виробництва підакцизних товарів;
- видобуток корисних копалин та ін. показники.

Далі більш детально проаналізовано прогнозовані показники дохідної частини бюджету 2019 року порівняно з плановими показниками 2018 року⁷.

⁴ Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» №9000 від 15.09.2018 року. Отримано з: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64598.

⁵ Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставок деяких податків» №9085 від 17.09.2018 року. Отримано з: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64600.

⁶ Проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» №9084 від 17.09.2018 року. Отримано з: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64599.

⁷ Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» №2246-VIII від 07.12.2017 року. Отримано з: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.

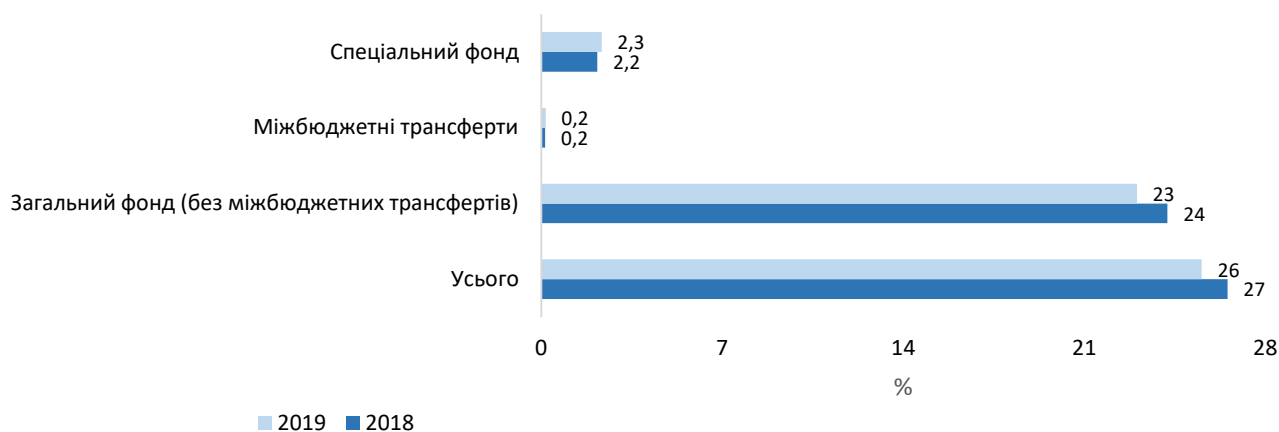

Рис. 1. Частка доходів у номінальному ВВП у 2018–2019 рр.

Рис. 1 показує, що в 2019 році планується зниження частки доходів державного бюджету у ВВП країни на 1%. При цьому основне зменшення частки зафіксоване по загальному фонду державного бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів).

Зауважимо, що уряд планує зростання доходів на рівні 9,9% (рис. 2), тоді як у 2018 році порівняно з 2017 роком⁸ показник становив 19% (з 771 до 918 млрд грн).

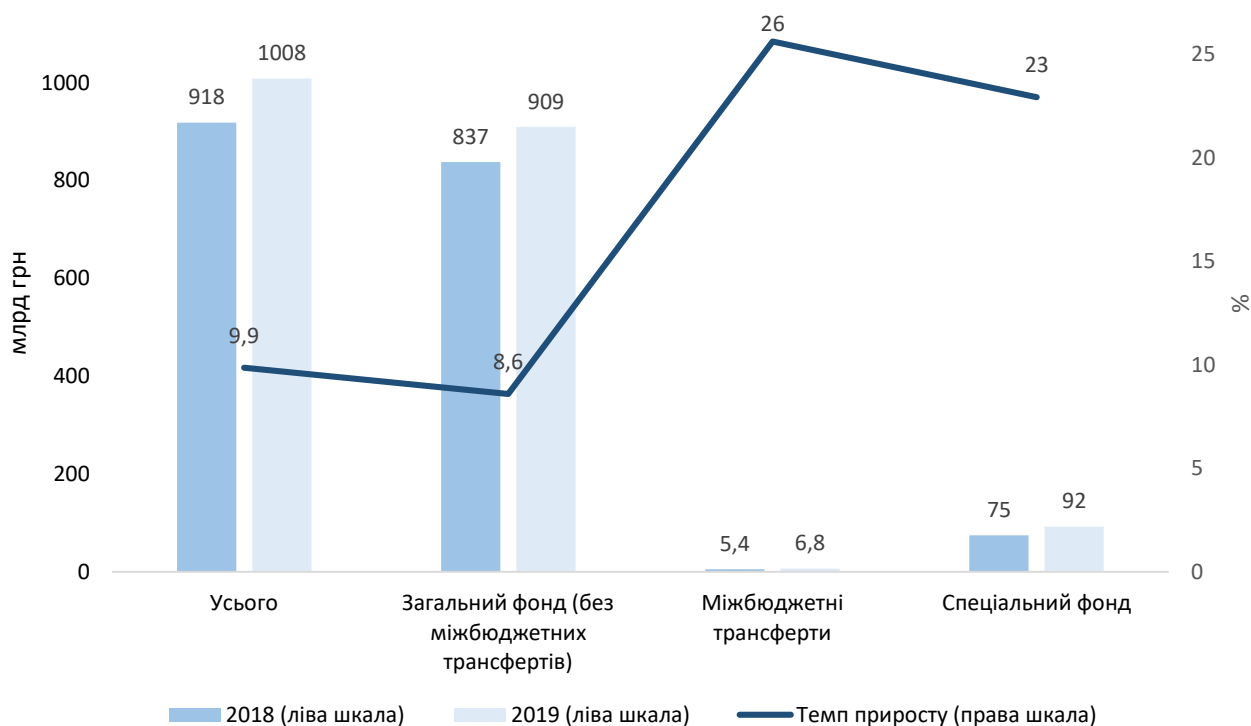

Рис. 2. Розмір та темп приросту доходів Державного бюджету України в 2019 році порівняно з 2018 роком

Рис. 2 показує, що доходи загального фонду Державного бюджету заплановано зі зростанням на 8,6%. Доходи спеціального фонду заплановано на 23% більше, ніж у 2018

⁸ Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» №1801-VIII від 21.12.2016 року. Отримано з: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>.

році. При цьому в 2018 році порівняно з 2017 роком темп приросту по загальному фонду становив 8,7%.

Що стосується структури доходів Державного бюджету, то в 2019 році вона не ідентична 2018 року (рис. 3), окрім податкових надходжень (рис. 4).

Рис. 3. Розмір та темпи приросту структурних складових доходів Державного бюджету України в 2019 році порівняно з 2018 роком

З рис. 3 видно, що розмір неподаткових надходжень має найменший позитивний темп приросту – 2,9%, або 4 млрд грн.

26%, або 1,4 млрд грн, – збільшення розміру реверсної дотації.

Найбільше зростання доходів на 2019 рік – 258% – заплановано від операцій з капіталом. Такий темп приросту спричинений планованим збільшенням надходжень від реалізації матеріальних цінностей державного резерву (з 0,29 до 1,19 млрд грн).

Розмір офіційних трансфертів від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ менший на 22%, або 0,5 млрд грн.

Також заплановано зменшення на 97% доходів від цільових фондів за рахунок відсутності у Державному бюджеті України на 2019 рік надходжень до цільового фонду для забезпечення оборони і безпеки держави у вигляді конфіскованих коштів за вчинені корупційні правопорушення (у 2018 році – 4,7 млрд грн).

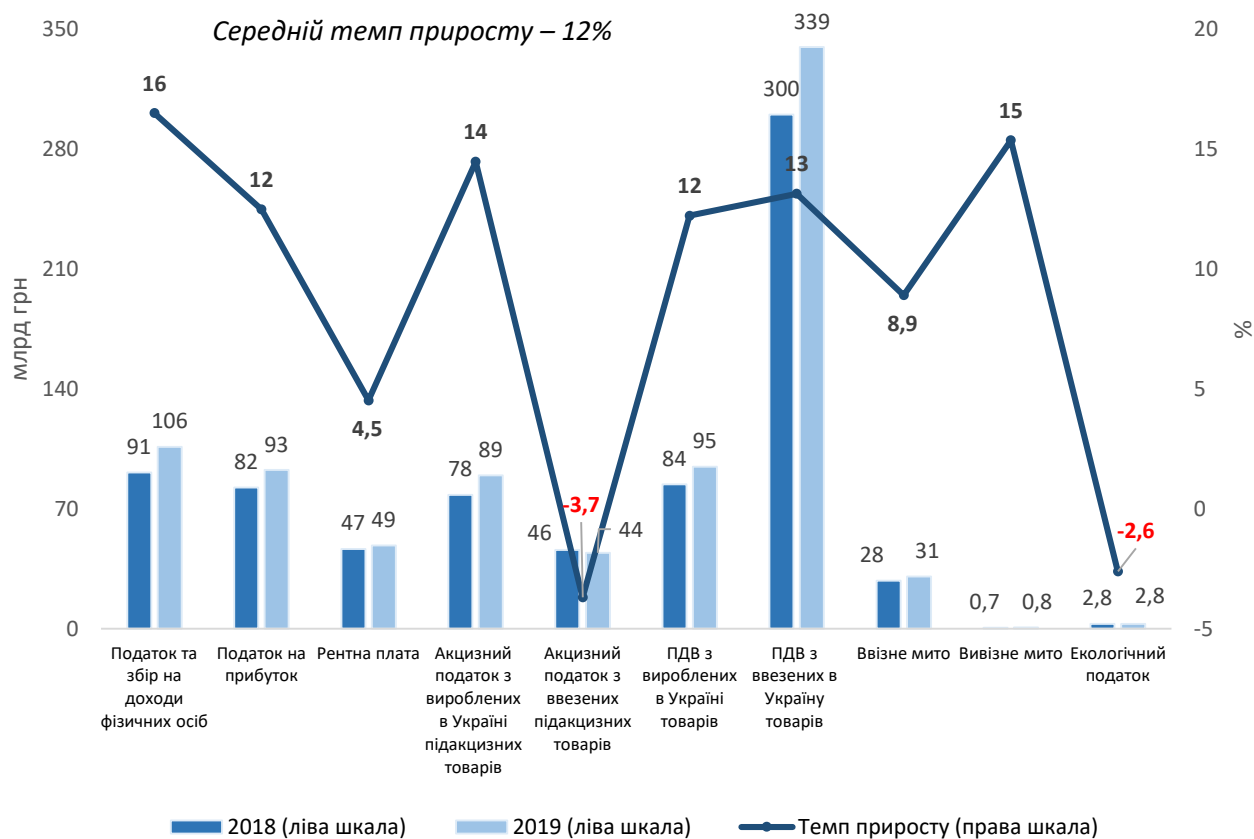

Рис. 4. Розмір та темпи приросту податкових надходжень Державного бюджету України в 2019 році порівняно з 2018 роком

Представлений на рис. 4 аналіз податкових надходжень Державного бюджету України в 2019 році порівняно з 2018 роком показав, що в 2019 році планується зменшення надходжень від двох загальнодержавних податків:

- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів – на 3,7% (з 46 до 44 млрд грн);
- екологічного податку – на 2,6% (з 2,84 до 2,77 млрд грн).

Основні бюджетоутворюючі податки (ПДВ, ПДФО, акцизний податок (окрім податку з вироблених в Україні підакцизних товарів) та податок на прибуток підприємств) сплановано з темпами приросту в межах 12–16%. При цьому середній темп зростання бюджетоутворюючих податків становить майже 14%, а податкових надходжень загалом – 12%.